

have nogenstomhelst Interesse af at fremme denne Sag, gjøre derfor vel i aldeles ikke at give sig af med nogenstomhelst Foranstaltning i denne Retning, og en gammel prøvet Rigsdagsmand i denne Retning, som har taget Ordet saa mange Gange i denne Sag, — hvad jeg kun beklager, at han har gjort, da det virkelig er et aldeles frugtesløst Arbejde, — vil vistnok indrømme, og har selv indrømmet, at det altid kun vil være en Minoritet, der tager Sagen paa den Maade, han mener, og at han aldeles ikke kan bringe det dertil, at nogen Cultusminister, som maa handle efter hvad Folkets store Fleerhed vil, skulde kunne komme med det Slags Forslag; det er, som sagt, aldeles umuligt.

Det var en ganske anden Sag i det forrige Aarhundrede, da der var Tyrster og Privatmænd, som læste saadanne philanthropiske Ideer i Bøger, og, saa snart de kom paa Thronen eller i Ministeriet i en eller anden Stat, sætte deres philanthropiske Ideer paa Papiret. Vi have jo endog seet, at en saadan philanthropisk Minister har maattet bøde med sit Hoved for det Slags Foranstaltninger; det kan altsaa ikke nytte noget.

Naar man derimod vil spørge, hvad det da er for en Maade, hvorpaa Sigt kan gaae, saa er den bedste Maade: aldeles ikke at røre ved det Slags Spørgsmaal, men lade Alt gaae den simple Wei. Dersom Noget nu vilde oprette en Skole, skulde man saa begynde at sætte Religionsunderviisningen ind i den? Nei, naar man blot ikke taler om den Ting, saa er der Ingen, som vil lægge en religiøs Foranstaltning ind deri; blot man aldeles ikke taler om det, saa dunster det Kirkelige og Religiøse bort af sig selv med hver Dag. Ligesaa fra hin Ministers Tid, da man i det Religiøses Interesse gjorde et saa stort Anstrøg, er det saakaldte Gudelige dunstet mere og mere bort, blot fordi at Ingen rørte ved det Slags Sager.

Saaledes staaer det nu med denne Sag. Naar jeg nu gaaer over til det foreliggende Lovforslag og spørger: hvad skal den høitærede Cultusminister gjøre for ved de Midler, han har, at kunne befordre almindelig Dphlysning

og Underviisning, saa maa man jo indrømme: „Ja! han har Præsterne og Provsterne“. Disse Mænd, som ere dannede i Kjøbenhavn og der have faaet den humanistiske Dannelse, ere jo de, som, hvis der skal være et Stats-skolevæsen, ere bedst skikede til at befordre en saadan Foranstaltning. Dem maa altsaa den ærede Minister holde sig til; thi han har ikke Andre at holde sig til for Diebliffet, og man maa endog ønske, at den ærede Minister vil gaae den Wei, som er den ganske simple og naturlige, og benytte sig af de saa Midler, han har.

Hvad angaaer selve Seminarierne, skal jeg kun tilføie den korte Bemærkning, at imod Seminariernes Henlæggelse til Landet kunde der ansøres accurat det Samme, som der blev anført af flere ærede Rigsdagsmænd om den store Landbohøiskoles Henlæggelse til Landet og ikke til Hovedstaden. Dersom man vil have Mænd, der skulle udbrede det Slags Dphlysning paa Landet, saa er jeg ganske enig med den ærede Rigsdagsmand, der sagde: lad dem hellere studere her inde i Hovedstaden, hvor, om man saa maa sige, Luften er besængt med Dannelse; thi, der maae de jo endelig blive dannede, de kunne ikke gaae ind paa et Caffehuus, ja, ikke ind i en Boutik, uden at blive dannede, hvorimod de sandelig ikke skulle faae meget af den Luft, hverken paa Jonstrup eller andre Steder paa Landet. Hvis Staten altsaa virkelig vil tage Underviisningsvæsenet i sin Haand, og det skal være Opgaven virkelig at udbrede Dphlysning omkring paa Landet, saa gjælde de Indvendinger, der bleve gjorte med Hensyn til Landbohøiskolen, at man skal benytte den dannede Hovedstad, Kjøbenhavn, for at de, om det end kun var i 2 Aar, kunde faae indsuget noget af den Luft, der strømmer dem imøde her i „det nordiske Athen“, og som de saa kunde føre med sig ud paa Landet. Jeg skal imidlertid ikke stille noget Forslag i denne Retning, men kun bemærke, at de Indvendinger, som bleve gjorte gjældende, da der var Tale om Landbohøiskolen, kunde saa meget mere gjøres gjældende her, hvor der netop er Spørgsmaal om Folk, der skulde dannes til i sin Tid at